

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

14. De Fletu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

cap. 1. docet poenitere proprie dici in rebus volu-
tarijs; cum quæ ipsi fecimus, vel diximus, aut quæ
de nostra voluntate, nostrouè consilio facta sunt,
ea nobis postea incipiunt displicere, sententiamq;
in ijs nostram permutamus: neminem poenitet,
quod natus sit, quod mortalis sit, quod ex offenso
fortè vulneratoq; corpore dolorem sentiat, aut
quod deformi natus sit corpore.

Impatentia est tristitia animi nullius labo-
ris, doloris, fastidij, & molestiæ patiens.

Quartò queritur, Quæ sint causæ, & effecta
Tristitiæ. Respondeo, Tristitia nasci ex malo præ-
senti, quod iniuri toleramus: Item ex amissione
boni concupiti: Vnde expletis, & finitis epulis,
conuiujs, iocis, ludis, spectaculis, & exactis die-
bus festis, & lætis, contristari solemus. Præterea
Tristitia cum sit affectus frigida, & sicca naturæ
quasi terrestris, viget in frigidis, & siccis tempo-
ribus, ac locis, Autumno, Hieme, nocte, in homi-
nibus bili atra abundantibus; refrigerat cerebrū,
& somnum inducit; hebetat ingenium; obscurat,
& turbat mentis rationem; amat loca obscura;
odit frequentiam hominum; parit luctum, qui est
Tristitia, ex eius, qui charus fuerit, interitu acer-
bo. Tristitiam comitantur Mœror, qui est tristitia
flebilis: Aerumna, quæ est tristitia laboriosa,
& diuturna: Dolor, qui torquet, & cruciat: La-
mentatio, quæ est cum eiulatu: Sollicitudo, quæ
est cum cogitatione: Molestia, quæ est tristitia
permanens: Afflictatio, quæ est cum vexatione
corporis: Desperatio, quæ est sine vlla rerum ex-
pectatione meliorum.

Cap. XIV.

De Fletu.

FLETUS non est affectus animi, sicuti nec
risus, sed est tristitia, seu mœroris effectus.
Nam parit tristitia fletum, suspiria, & gemitus, &
incessum lentum, vultus pallorem, & capitis de-
missionem. Porro fletus est humor ex cerebri ca-
lore per oculos defluens: vnde exicaco nimium
cerebro lacrymæ minimè profluunt: vt in ira, in
diuturno, & longo mœrore, quo solet cor exic-
cari, vt in melancholicis. Cum tamen cor molle
est, & tenerum, & cerebrum humectatum, tunc
facile lacrymæ delabuntur, & defluunt: vt vide-
re est in pueris, sceminis, ægrotis, & ebrijs. Qua-
re ex commiseratione alieni mali, ex amore, &
cupiditate fruendi concupitis, solent etiam faci-
le lacrymæ profundî. Existunt sæpè ex ventro va-
lido, & fumo. Item cum quid videmus, vel legi-
mus, vel recordamur piè, sanctè, officiosè dictū,
aut factum à quopiam, & eo magis, si is, qui fecit,
aut dixit, periculum, aut damnum sustinuit. Tri-
butus est homini fletus quo suum dolorem testa-
retur, & ostenderet, vt alios in sui miserationem,
& ad opem ferendam citius, & vehementius per-
moueret. Lacrymæ itidem in quibusdā, qui sunt
tenero corde, ac molli facile profluunt, in alijs
tardius. Facile tamen, & citò lacrimæ exarscunt.

Cap. XV.

De Metu.

PRIMO queritur, Quid sit Metus? Respondeo
ex Aristotelis, & Damasceni doctrina, Nyl-

seni item, & Sancti Thomæ, metum, esse affectum
animi, quo nolumus malum futurū, quod nobis,
vel nostris impendet, quodque adeo graue vide-
tur, vt facile superari non possit.

Secundò queritur, Cuiusnam rei tanquam ma-
teriæ obiectæ sit Metus? Respondeo, esse mali: nam
bona non metuuntur, sed optantur. Deinde me-
tus est mali futuri: nam mala præsentia non me-
tu conturbant animum, sed tristitia, & mœrore
consciunt. Item est mali futuri appropinquan-
tis, & impendentis; nam pericula, & mala longè
posita non formidamus. Demum est mali, quod
lædere, vel contristare potest, sed cui obsisti faci-
le nequit, non enim timemus mala, quæ sine dif-
ficultate declinare, cauere, impedire, vel vincere
possumus. Vnde quò quis maior, superior, & po-
tentior est, minus terrore concutitur, minus for-
midine perturbatur.

Tertiò queritur, Quænam & quot sint partes
metui, & timori subiectæ? Cicero subiicit metui
pigririã, qui est metus consequentis laboris: Ter-
rorem, qui est metus concutiens: Timorem, qui
est metus mali appropinquantis: Pauorem, qui
est metus animum perturbans, & quasi loco mo-
uens: Exanationem, qui est metus pauoris co-
mes, & quo animus quasi deficit; Conturbationē,
qui est metus excutiens animo cogitata: Formi-
dinem, qui est metus permanens.

Sed Nyssen. li. 4. Philo. c. 14. Damasc. lib. 2. fid. orih.
ca. 15. S. Tho. 1. 2. q. 41. a. 4. sex Metus species enu-
merant; videlicet Segnitiam, Verecundiam, Pudo-
rem, Stuporem, Terrorem, Angorem.

Segnitias siue Pigririã est metus consequentis
in agendo laboris, cū quis metuit aggredi opus,
eo quod difficile, & laboriosum existimet. Hinc
opera sæpè differimus, ita, vt difficultate, & labo-
re victi succumbamus. Ex Pigririã, desidia, igna-
uia, negligentia, inertia, & mollities enascun-
tur.

Socordia, est metus consequentis laboris in
consulendo, meditando, & prospiciendo quid o-
pus sit factò.

Verecundia, est metus admittendi aliquid tur-
pe, ne id cum cognitum fuerit, dedecore, aut in-
famia afficiat auctorem. Alij definiunt esse metū
iustæ reprehensionis, quia verecundia aliquando
est rectè facti. Alij verò esse metum ignominie,
aut infamie ob turpe, vel aliud factū contrahen-
dè. Porro verecundia est affectus bonus animi in-
genij, & modesti, & qui deceat maximè adole-
scentes, & iuuenes. Est enim veluti frænum, quo
animus ob ætatis florem & sanguinis, & cupidi-
tatis feruorem estiuans à malis committendis ab-
ducitur: quare iuuentutem continet in officio, ne
præcepta in vitia prolabatur, ad quæ grauius li-
bidines impellunt. De hoc affectu statim pauca
subijciam inferius.

Pudor, qui à quibusdam Erubescencia dicitur,
est metus post turpe aliquid factū, quo quis mali
anteacti conscius, timet ex eo dedecus, infamiam,
conuicium sibi illatum iri; hic etiam affectus est
bonus, quia à lapsu animum erigit, ac ne iterum
in eum relabatur, sollicitè cauet, & ne in consue-
tudinem abeat, defendit: Sed maiori laude, &
commendatione digna est verecundia, quæ ne o-
mnino turpè quid admittatur, prohibet. Sæ-

pè tamen

Damasc.
lib. 2. faci
er: ho. c. 15.
Nyss. lib. 4.
Philo. c. 14.
Cic. Tulo.
4. S. Tho.
1. 2. q. 41.